

Briuselis, 2022 m. kovo 3 d.
(OR. en)

6784/22

POLCOM 7
COMER 26
WTO 32

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2022 m. kovo 1 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe TRANHOLMUI-MIKKELSENIUI
Komisijos dok. Nr.:	COM(2022) 74 final
Dalykas:	KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 654/2014 taikymo srities peržiūra

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2022) 74 final.

Pridedama: COM(2022) 74 final

Briuselis, 2022 03 01
COM(2022) 74 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 654/2014
taikymo srities peržiūra**

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 654/2014 taikymo srities peržiūra

1. ĮVADAS

2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 654/2014 (toliau – Vykdyto užtikrinimo reglamentas) nustatytos taisyklės ir tvarka, pagal kurias užtikrinamos veiksmingai ir laiku įgyvendinamos Sąjungos teisės pagal tarptautinės prekybos susitarimus, siekiant apsaugoti Sąjungos ekonominius interesus¹. 2021 m. buvo atnaujinta Vykdyto užtikrinimo reglamento taikymo sritis, siekiant Sąjungai suteikti daugiau veikimo galimybių esamiems uždaviniams spręsti ir padidinti reglamento veiksmingumą bei nuoseklumą².

Šiuo metu Vykdyto užtikrinimo reglamentu Sąjungai sudarytos sąlygos sustabdyti arba atšaukti nuolaidas ar kitus įsipareigojimus pagal Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) steigimo sutartį ir kitus tarptautinius ES prekybos susitarimus tokiais atvejais:

- siekiant užtikrinti Sąjungos teises pagal prekybos susitarimą, kai trečioji šalis jį pažeidžia po Sąjungai palankaus sprendimo prekybos ginče arba kai Sąjungos bandymas pasiekti įpareigojantį prekybos ginčo sprendimą yra nesėkmingas dėl priežasčių, už kurias Sąjunga nėra atsakinga, ir
- siekiant perbalansuoti Sąjungos įsipareigojimus pagal prekybos susitarimą, kai trečiosios šalys nustato apsaugos priemonę arba vienašališkai keičia tarifų nuolaidas arba įsipareigojimus dėl paslaugų, iš kurių Sąjunga gauna naudos.

Vykdyto užtikrinimo reglamentu Komisija įgalinama tokiomis aplinkybėmis priimti, keisti, sustabdyti ir atšaukti prekybos politikos priemones. Prieš neseniai atliktą Vykdyto užtikrinimo reglamento pakeitimą prekybos politikos priemones, kurias buvo galima priimti įgyvendinimo aktais, sudarė tik priemonės, susijusios su prekyba prekėmis ir galimybė dalyvauti viešuosiuose pirkimuose. 2021 m. pakeitimu šios galimybės buvo išplėtos, įtraukiant priemones, susijusias su prekyba paslaugomis, ir tam tikrus intelektinės nuosavybės teisių su prekyba susijusius aspektus. Komisija priima įgyvendinimo reglamentus po nagrinėjimo procedūros ir, jei reikia, informacijos rinkimo iš atitinkamų suinteresuotųjų šalių.

2. PERŽIŪROS REIKALAVIMAS

Vykdyto užtikrinimo reglamento 10 straipsnyje numatyta, kad Komisija peržiūri reglamento taikymo sritį, visų pirma atsižvelgdama į prekybos politikos priemones,

¹ 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 654/2014 dėl Europos Sąjungos teisių taikyti tarptautines prekybos taisykles ir užtikrinti šių taisyklių vykdymą įgyvendinimo (OL L 189, 2014 6 27, p. 50).

² 2021 m. vasario 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/167, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 654/2014 dėl Europos Sąjungos teisių taikyti tarptautines prekybos taisykles ir užtikrinti šių taisyklių vykdymą (OL L 49, 2021 2 12, p. 1).

kurios gali būti priimtos, ir į jo įgyvendinimą. Atliekant peržiūrą taip pat turėtų būti skiriama dėmesio papildomoms prekybos politikos priemonėms, kuriomis sustabdomos nuolaidos ar kiti įsipareigojimai intelektinės nuosavybės teisių su prekyba susijusių aspektų srityje.

Peržiūra turi būti atlikta ne vėliau kaip per metus nuo 2021 m. vasario 13 d. ir Komisija turi pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai savo išvadas.

Ankstesnės reglamento peržiūros vyko 2017 m. ir 2019 m.³

Laikotarpis, kuriam taikoma ši peržiūra, apima laikotarpį po paskutinės peržiūros (2019 m.), t. y. nuo 2019 m. gruodžio mėn. iki dabar. Su 2021 m. pakeitimu susijęs peržiūros laikotarpis trunka atitinkamai nuo 2021 m. vasario 13 d. (pakeitimo įsigaliojimo dienos) iki dabar.

3. TAIKYMO SRITIES, PREKYBOS POLITIKOS PRIEMONIŲ IR VYKDYMO UŽTIKRINIMO REGLAMENTO ĮGYVENDINIMO PERŽIŪRA

3.1. Reglamento taikymo sritis

Vykdyto užtikrinimo reglamento 3 straipsnyje nustatyti konkretūs atvejai, kai taikomas Vykdyto užtikrinimo reglamentas ir kai Sąjunga gali reaguoti taikydama prekybos politikos priemones. 2021 m. pakeitimu pirminė taikymo sritis buvo papildyta papildomais atvejais, kaip nurodyta toliau.

3.1.1. 3 straipsnio a ir b punktai. Tolesni veiksmai po privalomo sprendimo dėl prekybos ginčo Sąjungos naudai priėmimo

Vykdyto užtikrinimo reglamentas taikomas tais atvejais, kai ginčų sprendimo procedūra PPO (3 straipsnio a punktas) arba pagal kitus tarptautinius prekybos susitarimus (3 straipsnio b punktas) baigėsi privalomo vykdyti sprendimo dėl prekybos ginčo priėmimo ir Sąjunga įgyja teisę į vykdyto užtikrinimą dėl to, kad šalis atsakovė privalomo sprendimo neįgyvendina. Tokiu atveju po privalomo sprendimo dėl ginčo Sąjungos naudai priėmimo taikomas Vykdyto užtikrinimo reglamentas.

Peržiūrimuoju laikotarpiu Vykdyto užtikrinimo reglamentas tokiu atveju taikytas vieną kartą. 2020 m. Sąjunga pradėjo taikyti prekybos politikos priemones tam tikriems importuojamiems Jungtinių Valstijų kilmės produktams kaip vykdyto užtikrinimo veiksmą, susijusį su PPO priimtu sprendimu ginče dėl subsidijų orlaivių gamintojui „Boeing“⁴. Priemonės pradėtos taikyti 2019 m. balandžio mėn. priėmus Apeliacinio komiteto ataskaitą, patvirtinančią, kad Jungtinės Valstijos nevykdo PPO sprendimo dėl ginčo ir PPO arbitražo dėl atsakomųjų priemonių lygio reikalavimų. Apeliacinio

³ KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 654/2014 taikymo srities peržiūra, [COM\(2019\) 639 final](#); KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI Vykdyto reglamento taikymo srities pirminė peržiūra, [COM\(2017\) 0373 final](#).

⁴ 2020 m. lapkričio 7 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2020/1646 dėl prekybos politikos priemonių tam tikriems produktams iš Jungtinių Amerikos Valstijų, taikomų priėmus sprendimą dėl prekybos ginčo pagal Pasaulio prekybos organizacijos susitarimą dėl ginčų sprendimo (OL L 373, 2020 11 9, p. 1); Jungtinės Valstijos. Priemonės, darančios poveikį prekybai dideliais civiliniais orlaiviais. Antrasis skundas (DS353).

komiteto ataskaitoje patvirtinta, kad JAV subsidijos įmonei „Boeing“ ir toliau daro didelę žalą įmonei „Airbus“.

Siekdama nustatyti atsakomąsias priemones, Komisija pagal Vykdyto užtikrinimo reglamentą atliko informacijos rinkimą ir sudarė preliminarų sąrašą Jungtinių Valstijų produktų, dėl kurių Sąjunga galėtų imtis atsakomųjų priemonių⁵.

2021 m. liepos mėn. Sąjunga sustabdė nustatytų priemonių taikymą penkeriems metams⁶. Sustabdymas skirtas tam, kad abi šalys galėtų tęsti diskusijas ir įgyvendinti savo ketinimus dėl finansavimo, mokslinių tyrimų ir plėtros finansavimo bei konkrečios paramos dideliems civiliniams orlaiviams⁷.

Vykdyto užtikrinimo reglamento taikymas šiuo atveju buvo svarbus veiksnys, lėmęs teigiamus pokyčius šioje byloje. Pakankamą pusiausvyrą ir abipusiškumą pavyko atkurti tik nustačius ES priemones importui iš Jungtinių Valstijų, kurios jau buvo įgyvendinusios plataus masto vykdyto užtikrinimo priemones prieš Sąjungą remdamosi PPO „Airbus“ ginču. Taip buvo sukurta tinkama aplinka tolesniam konstruktyviam bendradarbiavimui ir sprendimui, kuris jau pasiektas.

Ribotas reglamento taikymas peržiūros laikotarpiu 3 straipsnio a ir b punktuose nustatytais pagrindais sietinas su procesiniais nagrinėjamų prekybos ginčų etapais. Vykdyto užtikrinimo etapas yra labai pažengęs prekybos ginčo etapas, kurį pasiekia tik nedaugelis bylų, nes dauguma jų išsprendžiama gerokai iki jo⁸. Kita vertus, negalima atmesti to, kad vien priemonės buvimas ir galimybė atitinkamai pasinaudoti Sąjungos teisėmis turi atgrasomąjį poveikį trečiosioms šalims, apribojantį jų suinteresuotumą nesilaikyti reikalavimų po sėkmingo bylinėjimosi Sąjungos naudai arba net nesilaikyti jų įsipareigojimų pagal prekybos susitarimą.

3.1.2. 3 straipsnio aa ir ba punktai. Kai prekybos ginčo sprendimas blokuojamas

Šios nuostatos buvo nustatytos 2021 m. pakeitimu. Jos panašios į 3.1.1 punkte nurodytas nuostatas, nes yra susijusios su ES teisių vykdyto užtikrinimu prekybos ginčiuose, tačiau konkrečiai apima ginčų sprendimo procedūros blokavimą.

Vykdyto užtikrinimo reglamentas iš pradžių buvo parengtas remiantis prielaida, kad taikoma visiškai veikianti ginčų sprendimo procedūra, kuri leidžia pasiekti galutinį ir privalomą ginčo sprendimą. Tačiau tais atvejais, kai Sąjungos priešininkas ginče nebendradarbiauja ir užkerta kelią procedūrai, kuri leistų priimti privalomą sprendimą, kurio vykdytas turi būti užtikrinamas, negalima pasiekti reglamento tikslo – t. y. apsaugoti Sąjungos interesus suteikiant Sąjungai priemones, būtinas norint veiksmingai ir greitai reaguoti į neteisėtas trečiųjų šalių priemones. Siekdama išspręsti šias problemas

⁵ PPO „Boeing“ ginčas: ES paskelbė preliminarų JAV produktų, kuriems gali būti taikomos atsakomosios priemonės, sąrašą: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_19_2162.

⁶ 2021 m. liepos 8 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2021/1123, kuriuo sustabdomas tam tikriems produktams iš Jungtinių Amerikos Valstijų Įgyvendinimo reglamentu (ES) 2020/1646, priėmus sprendimą dėl prekybos ginčo pagal Pasaulio prekybos organizacijos susitarimą dėl ginčų sprendimo, nustatytų prekybos politikos priemonių taikymas (OL L 243, 2021 7 9, p. 43).

⁷ [Didelis proveržis užbaigiant ES ir JAV ginčą dėl orlaivių](#).

⁸ Žr. 2021 m. gruodžio 10 d. [ES aktyvių ginčų sprendimo bylų apžvalga](#), pateiktą Prekybos GD interneto svetainėje.

Komisija pasiūlė atnaujinti Vykdyto užtikrinimo reglamentą ir 2021 m. reglamentas buvo iš dalies pakeistas.

Konkrečios taikymo aplinkybės yra tokios:

- i. PPO prekybos ginčų atveju Vykdyto užtikrinimo reglamentas taikomas po to, kai išplatinama PPO kolegijos ataskaita, kurioje visiškai arba iš dalies pritariama Sąjungos pareikštiems reikalavimams, jei pateiktas skundas pagal PPO susitarimo dėl ginčų sprendimo 17 straipsnį, tačiau jis negali būti užbaigtas, nes Apeliacinis komitetas neveikia, o trečioji šalis nesutinka dėl laikinojo apeliacinio arbitražo pagal PPO susitarimo dėl ginčų sprendimo 25 straipsnį.

Ši pakeitimą paskatino tai, kad PPO Apeliacinis komitetas šiuo metu neveikia. Kaip žinoma, PPO Apeliacinis komitetas šiuo metu neveikia, nes Jungtinės Valstijos blokuoja naujų Apeliacinio komiteto narių paskyrimą. PPO Apeliacinis komitetas negali nagrinėti apeliacinių skundų, pateiktų nuo 2019 m. gruodžio 11 d., ir nebenagrinėja apeliacinių skundų, pateiktų anksčiau, bet neužbaigtų iki 2020 m. pradžios. Todėl padėtis yra tokia, kad Sąjunga gali imtis vykdyto užtikrinimo veiksmų PPO ginčiuose, kurie blokuojami apeliacinio skundo etape, išskyrus atvejus, kai sutariama dėl apeliacinės peržiūros pagal PPO susitarimo dėl ginčų sprendimo 25 straipsnį.

Šis pakeitimas veikia kaip saugiklis, papildantis šiuo metu Sąjungos dedamas pastangas šiai krizei įveikti. Sąjunga parengė daugiašalį laikinąjį susitarimą, kuriuo siekiama kuo geriau atkartoti PPO apeliacinį mechanizmą arbitražo procedūromis, numatytomis PPO susitarimo dėl ginčų sprendimo 25 straipsnyje⁹. Susitarime, be kita ko, išlaikomas privalomas dviejų lygių PPO ginčų sprendimo mechanizmas. Prie susitarimo prisijungė keletas kitų PPO narių, jis lieka atviras ir kitoms narėms, kurios gali prisijungti savo noru, taip pat ir *ad hoc* atvejais sprendžiant konkrečius ginčus.

- ii. Su kitais ES prekybos susitarimais, įskaitant regioninius ar dvišalius susitarimus, susijusių prekybos ginčų atvejais Vykdyto užtikrinimo reglamentas taikomas, jei sprendimo priimti neįmanoma dėl to, kad trečioji šalis nesiima veiksmų, kurie yra būtini, kad ginčų sprendimo procedūra veiktų, įskaitant tuos atvejus, kai nepagrįstai vilkinamos procedūros, t. y. nebendradarbiaujama procese.

Tokia blokavimo rizika buvo nustatyta 2019 m. Vykdyto užtikrinimo reglamento peržiūroje. Pavyzdžiui, kai kita šalis nepaskiria teisėjo ir nėra atsarginio mechanizmo tokiai padėčiai ištaisyti, Sąjunga negali pasiekti, kad būtų priimtas privalomas sprendimas, kurio vykdymą būtų galima užtikrinti.

Per (palyginti trumpą) peržiūros laikotarpį nebuvo iki galo susiklosčiusi tokia padėtis, dėl kurios reiktų taikyti iš dalies pakeistą Vykdyto užtikrinimo reglamentą. Tačiau kai kuriais atvejais vis tik buvo svarstoma taikyti šią iš dalies pakeistą priemonę, ir vien galimybė ją taikyti galėjo būti reikiama paskata atitinkamai atsakančiajai trečiajai šaliai leisti priimti privalomą sprendimą PPO ginče.

Vykstančiuose ginčiuose tokios praktikos nebuvimą iš dalies lemia tai, kad yra priimtas ir veikia daugiašalis laikinasis susitarimas, o kitais atvejais šalys geba susitarti dėl

⁹ [Isigalioja laikinasis susitarimas dėl apeliacijų, taikomas PPO ginčams \(angl. *Interim appeal arrangement for WTO disputes becomes effective*\).](#)

apeliacinio arbitražo *ad hoc*. Be to, aktyvios praktikos nebuvimas vėlgi sietinas su procesiniu nagrinėjamų ginčų etapu, nes Vykdyto užtikrinimo reglamentas gali būti taikomas tik tada, kai ginčas pasiekia tam tikrą etapą.

3.1.3. 3 straipsnio c punktas. Perbalansavimo priemonės atsižvelgiant į trečiosios šalies apsaugos priemonę

Kitas atvejis, kai taikomas Vykdyto užtikrinimo reglamentas, apima perbalansavimo priemones, kai trečioji šalis nustato apsaugos priemonę, o PPO susitarimu dėl apsaugos priemonių (8 straipsnis) arba kituose Sąjungos susitarimuose numatytų apsaugos priemonių taisyklėmis Sąjungai suteikiama perbalansavimo teisė.

Vykdyto užtikrinimo reglamentas šiuo tikslu iš viso taikytas du kartus, įskaitant vieną atvejį peržiūros laikotarpiu. Pirmasis atvejis susijęs su Sąjungos atsaku į 2018 m. Jungtinių Valstijų nustatytus plieno ir aliuminio importo muitus¹⁰. Antrasis atvejis susijęs su panašiu Sąjungos atsaku į 2020 m. Jungtinių Valstijų nustatytus plieno ir aliuminio išvestinių produktų importo muitus¹¹. Abiem atvejais Sąjunga nustatė perbalansavimo priemones – papildomus importo muitų tarifus kai kuriems Jungtinių Valstijų kilmės produktams. Įgyvendinimo aktų, kuriais nustatomos perbalansavimo priemonės, priėmimo procedūra pirmu atveju užtruko apie du mėnesius, o antru atveju – vieną mėnesį, laikantis PPO susitarimo terminų.

Vėliau peržiūros laikotarpiu Vykdyto užtikrinimo reglamentas du kartus 2021 m. taip pat buvo taikytas siekiant sustabdyti šias perbalansavimo priemones¹². Sustabdymu sudarytos būtinos sąlygos Sąjungai ir Jungtinėms Valstijoms tęsti bendradarbiavimą, be kita ko, siekiant panaikinti atitinkamus tarifus¹³. Šiuo metu perbalansavimo priemonės netaikomos.

Vykdyto užtikrinimo reglamentu Sąjunga užsitikrino gebėjimą greitai reaguoti į Jungtinių Valstijų apsaugos priemones ir ginti Sąjungos ekonominius interesus dviem svarbiais atvejais. Be to, galimybė Sąjungai reaguoti turėjo įtakos tebesitęsiančioms pastangoms išspręsti esminį klausimą. Aktyvių perbalansavimo priemonių sustabdymas buvo kertinis veiksnys siekiant Jungtinių Valstijų tarifų panaikinimo. Todėl galima daryti išvadą, kad Vykdyto užtikrinimo reglamentas pasirodė esąs labai naudingas ir buvo

¹⁰ 2018 m. gegužės 16 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2018/724 dėl tam tikrų prekybos politikos priemonių, susijusių su tam tikrais Jungtinių Amerikos Valstijų kilmės produktais (OL L 122, 2018 5 17, p. 14), ir 2018 m. birželio 20 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2018/886 dėl tam tikrų prekybos politikos priemonių, susijusių su tam tikrais Jungtinių Amerikos Valstijų kilmės produktais, ir kuriuo iš dalies keičiamas Įgyvendinimo reglamentas (ES) 2018/724 (OL L 158, 2018 6 21, p. 5).

¹¹ 2020 m. balandžio 6 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2020/502 dėl tam tikrų prekybos politikos priemonių, susijusių su tam tikrais Jungtinių Amerikos Valstijų kilmės produktais (OL L 109, 2020 4 7, p. 10).

¹² 2021 m. gegužės 28 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2021/866, kuriuo sustabdomas Įgyvendinimo reglamentu (ES) 2018/886 nustatytų prekybos politikos priemonių, susijusių su tam tikrais Jungtinių Amerikos Valstijų kilmės produktais, taikymas (OL L 190, 2021 5 31, p. 94–95); 2021 m. lapkričio 26 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2021/2083, kuriuo sustabdomas įgyvendinimo reglamentais (ES) 2018/886 ir (ES) 2020/502 nustatytų prekybos politikos priemonių, susijusių su tam tikrais Jungtinių Amerikos Valstijų kilmės produktais, taikymas (OL L 426, 2021 11 29, p. 41).

¹³ [2021 m. spalio 31 d. ES ir JAV bendras pareiškimas](#); [2021 m. spalio 31 d. Europos Sąjungos pareiškimas](#).

svarbi priemonė, leidusi Sąjungai sėkmingai spręsti Jungtinių Valstijų plieno ir aliuminio tarifų klausimą.

3.1.4. 3 straipsnio d punktas. Nuolaidų ar įsipareigojimų keitimas

Paskutinė atvejų grupė, kai gali būti taikomas Vykdyto užtikrinimo reglamentas, yra atvejai, kai PPO narys vienašališkai keičia nuolaidas pagal 1994 m. Bendrojo susitarimo dėl muitų tarifų ir prekybos (GATT 1994) XXVIII straipsnį arba įsipareigojimus pagal Bendrojo susitarimo dėl prekybos paslaugomis (GATS) XXI straipsnį, kai nėra susitarta dėl kompensacinių koregavimų, taikomų prekėms, o kompensaciniai koregavimai, taikomi paslaugoms, neatliekami vadovaujantis arbitražo išvadomis pagal GATS XXI straipsnį.

Iš pradžių Vykdyto užtikrinimo reglamentas taikytas tik atvejais, susijusiais su 1994 m. GATT XXVIII straipsniu. 2021 m. pakeitimu ši nuostata buvo papildyta atvejais, susijusiais su GATS XXI straipsniu. Toks papildymas yra logiškas ir pagrįstas, atsižvelgiant į abiejų rūšių atvejų panašumus.

Peržiūros laikotarpiu tokių atvejų nebuvo. Taip pat nebuvo požymių, kad konkreti PPO narė ketintų keisti nuolaidas ar įsipareigojimus nepradėdama derybų dėl kompensacinių koregavimų. Reglamentas galėjo turėti atgrasomąjį poveikį, nes vien jo egzistavimas rodo, kad Sąjunga nori ir yra gerai pasirengusi veiksmingai naudotis savo perbalansavimo teisėmis pagal šias nuostatas.

3.2. Prekybos politikos priemonės

Vykdyto užtikrinimo reglamento 5 straipsnyje išvardytos galimos prekybos politikos priemonės, kurias Sąjunga gali taikyti 3.1 punkte nurodytais atvejais. Į pirminį sąrašą įtrauktos šios priemonės:

- (a) *5 straipsnio 1 dalies a punktas. Tarifų nuolaidų taikymo sustabdymas ir naujų arba padidintų muitų nustatymas;*
- (b) *5 straipsnio 1 dalies b punktas. Prekių importo ar eksporto kiekybinių apribojimų įvedimas arba padidinimas ir*
- (c) *5 straipsnio 1 dalies c punktas. Nuolaidų viešųjų pirkimų srityje taikymo sustabdymas.*

2021 m. pakeitimu šis sąrašas buvo išplėstas:

- (a) *5 straipsnio 1 dalies ba punktas. Įsipareigojimų prekybos paslaugomis srityje vykdymo sustabdymas ir prekybos paslaugomis apribojimų nustatymas.* Šiai priemonei taikomas privalomas veiksmų prioritetų nustatymas ir (arba) hierarchija. Komisija turėtų išnagrinėti kiekvieną kategoriją, o pereiti prie kitos kategorijos galėtų tik padariusi išvadą, kad priemonės pagal ankstesnę kategoriją neįmanomos. Pirmoji kategorija apima paslaugas, dėl kurių išduotas leidimas Sąjungos lygmeniu. Antroji apima paslaugas, kurios yra išsamiai reglamentuojamos Sąjungos teisės aktais. Trečioji apima paslaugas, apie kurias surinkta informacija parodė, kad jomis bus mažiausiai kišamasi į nacionalinės teisės aktus.

(b) 5 straipsnio 1 dalies bb punktas. Įsipareigojimų, priimtų intelektinės nuosavybės teisių, kurias suteikė Sąjungos institucija arba agentūra ir kurios galioja visoje Sąjungoje, su prekyba susijusių aspektų srityje, vykdymo sustabdymas ir tokių intelektinės nuosavybės teisių apsaugos arba jų komercinio naudojimo apribojimų nustatymas atsižvelgiant į teisių turėtojus, kurie yra atitinkamos trečiosios šalies nacionaliniai subjektai. Šis galimybių spektras nemaža dalimi atitinka pirmąjį hierarchinį veiksmą, taikomą paslaugoms.

Galimybė nuo 2021 m. vasario mėn. taikyti priemones, susijusias su paslaugomis ir intelektinės nuosavybės teisėmis, buvo reikšmingas priemonės patobulinimas ir ja sustiprinamas Sąjungos gebėjimas užtikrinti savo teises pagal prekybos susitarimus įvairiais aspektais:

- dėl to vykdymo užtikrinimo priemonė tampa veiksmingesnė – be kita ko, ji sukuria svarbų atgrasomąjį poveikį trečiųjų šalių neteisėtiems veiksams;
- tai atitinka šiuolaikinės ir žiniomis pagrįstos ekonomikos poreikius;
- tai atitinka paslaugų ir intelektinės nuosavybės teisių svarbą tarptautinėje prekyboje;
- tai suteikia Sąjungai įtikinamą svertą, kai ji siekia derėtis dėl teisių turėtojų apsaugos užsienyje;
- tai rodo Sąjungos pasiryžimą visapusiškai naudotis savo teisėmis, kurias ji turi pagal prekybos susitarimus, be kita ko, veiksmingiau užtikrinant įsipareigojimų vykdymą imantis kryžminių atsakomųjų priemonių.

Visi trys Vykdyto užtikrinimo reglamento taikymo atvejai, taip pat ir peržiūros laikotarpiu, buvo susiję su tokiais prekybos politikos priemonėmis kaip papildomi prekių importo į Sąjungą muitai. Priemonės buvo proporcingos trečiosios šalies (šiuo atveju – Jungtinių Amerikos Valstijų) atitinkamų priemonių padarytai žalai. Kaip paaikškėjo, taikant importo muitus buvo veiksmingai padidinta Jungtinių Valstijų ekonomikai tenkanti našta ir tai buvo vienas iš veiksnių, paskatinęs Jungtines Valstijas laikui bėgant savo priemones pakeisti. Todėl visos priemonės pagal Vykdyto užtikrinimo reglamentą šiuo metu sustabdytos, nes Jungtinių Valstijų priemonės nebetaikomos taip, kaip anksčiau.

Peržiūros laikotarpiu nebuvo pasinaudota nė viena kita 5 straipsnyje numatyta galimybė. Iš dalies taip yra dėl gana trumpo laikotarpio, praėjusio nuo 2021 m. pakeitimo, kuriuo buvo nustatytos papildomos galimybės. Be to, kaip jau minėta, prekių importo muitų taikymas buvo veiksmingas. Tuo pat metu poreikio taikyti kryžmines atsakomąsias priemones peržiūros laikotarpiu nebuvo¹⁴, nors galėjo būti svarstomos atsakomosios priemonės ne tik prekių srityje, bet ir prekybos paslaugomis ar intelektinės nuosavybės teisių srityse. „Boeing“ atveju Jungtinių Valstijų priemonės, kurios paskatino Sąjungos atsakomąsias priemones, buvo susijusios su prekėmis pagal PPO susitarimą, todėl Sąjunga galėjo veiksmingai reaguoti taikydama priemones prekėms. PPO apsaugos priemonių atvejais Sąjunga nebūtų galėjusi reaguoti kitomis priemonėmis nei taikomos prekėms, kai sustabdomi įsipareigojimai pagal PPO bendrąjį susitarimą dėl muitų tarifų ir

¹⁴ PPO susitarimo dėl ginčų sprendimo 22 straipsnis.

prekybos. Todėl likusios Vykdyto užtikrinimo reglamento 5 straipsnyje numatytos galimybės dar neišbandytos, tačiau jas bus galima taikyti ateityje.

Tolesnis intelektinės nuosavybės teisių su prekyba susijusių aspektų srityje taikomų priemonių išplėtimas

2021 m. intelektinės nuosavybės teisių su prekyba susijusių aspektų srityje taikomų galimų priemonių taikymo srities išplėtimas iš esmės gali būti laikomas reikšmingu, tačiau jo mastas ribotas. Jame numatyti vykdymo užtikrinimo veiksmai – intelektinės nuosavybės teisių, kurias suteikia Sąjungos institucija arba agentūra ir kurios galioja visoje Sąjungoje, apsaugos arba komercinio naudojimo apribojimai, susiję su teisių turėtojais, kurie yra atitinkamos trečiosios šalies nacionaliniai subjektai. Ši taikymo sritis iš esmės atitinka pirmąjį veiksmy, taikomų prekybos paslaugomis priemonėms, hierarchijos veiksmy. Praktikoje šiuo metu tai gali būti taikoma geografinėms nuorodom, ES prekių ženklams, ES dizainams ir augalų veislėms. Šiame išplėtime nenumatomi tokie vykdymo užtikrinimo veiksmai kaip priemonės, susijusios su patentais ir autorių teisėmis.

Dabartinis Komisijos vertinimas yra toks, kad nėra jokių teisinių ar techninių kliūčių tolesniam išplėtimui ir kad išplėtimas iš esmės būtų naudingas. Jis padarytų vykdymo užtikrinimo priemonę veiksmingesnę ir patikimesnę, nes leistų Sąjungai dažniau veiksmingai užtikrinti savo teises, kai trečioji šalis pažeidžia ES susitarime įtvirtintą intelektinės nuosavybės apsaugą, o galimybė imtis tokių veiksmy pagal tarptautinę teisę jau numatyta. Jis papildomai skatintų trečiąją šalį laikytis reikalavimų, kai trečioji šalis pažeidžia sutartus apsaugos reikalavimus.

Be to, suinteresuotųjų šalių požiūris į priemones, kuriomis išplečiama dabartinė Vykdyto užtikrinimo reglamento taikymo sritis, iš esmės yra teigiamas. Viešų konsultacijų, susijusių su Komisijos pasiūlymu dėl kovos su prievartos veiksmais priemonės¹⁵, metu suinteresuotųjų šalių buvo konkrečiai klausta apie papildomas priemones intelektinės nuosavybės teisių su prekyba susijusių aspektų srityje. Nors respondentai nurodė ir jautrių aspektų (susirūpinimas dėl netiesioginės žalos ES verslui), jie pripažino ir galimą naudą (didesnis veiksmingumas ir patikimumas).

Komisija palieka galimybę pateikti teisėkūros procedūra priimamą aktą dėl Vykdyto užtikrinimo reglamento atnaujinimo šiuo ir galimai kitais aspektais ateityje. Šiame etape teisėkūros procedūra priimamas aktas nelaikomas tinkamu, nes pastarasis reglamento pakeitimas vis dar atliktas labai neseniai.

Neseniai pateiktas pasiūlymas dėl kovos su prievartos veiksmais priemonės ir konkretus teisės aktas, kurį Komisija išipareigojo pasiūlyti Tarybai ir Europos Parlamentui, dėl ES ir Jungtinės Karalystės prekybos ir bendradarbiavimo susitarimo vykdymo užtikrinimo gali būti aktualus svarstant papildomą Vykdyto užtikrinimo reglamento išplėtimą ateityje.

Be to, Komisija mano, kad svarbu toliau stebėti ir peržiūrėti įvairias turimas priemones ir jų naudingumą. Tokia peržiūra turėtų būti grindžiama ES ginčų sprendimo veikla, būsimais taikymo atvejais ir kitais pokyčiais, kurie gali turėti įtakos Vykdyto užtikrinimo reglamento veiksmingumui platesniu požiūriu.

¹⁵ [Išsamūs viešų konsultacijų rezultatai](#); [Siekis priimti ES kovos su prievartos veiksmais priemonę \(angl. *Towards an EU anti-coercion instrument*\)](#).

3.3. Įgyvendinimas

Reglamentas pasirodė esąs tinkama ir pakankamai lanksti priemonė proceso atžvilgiu. Tais atvejais, kai jis buvo panaudotas, jis leido Sąjungai laiku ir tinkamai reaguoti. Juo Sąjungai sudarytos sąlygos 2018 ir 2020 m. laiku reaguoti esant labai trumpiems terminams, iki kurių reikėjo nustatyti ir įgyvendinti perbalansavimo teises pagal PPO susitarimą. Jis taip pat padėjo imtis greitų ir veiksmingų veiksmų, kai to reikėjo skubiai stabdant vykdomas prekybos politikos priemones (du kartus 2021 m.).

4. IŠVADA

Vykdomo užtikrinimo reglamentas iki šiol taikytas tik kelis kartus – siekiant nustatyti priemones atsižvelgiant į apsaugos priemones bei vykdomo užtikrinimo priemones bei sustabdyti tokių priemonių taikymą. Juo buvo pasiekti jam kelti Sąjungos ekonominių interesų gynimo tikslai ir, kaip įsitikinta, yra svarbi ir tinkama priemonė reaguoti į trečiųjų šalių veiksmus konkrečiomis aplinkybėmis. Nors taikymo praktika buvo ribota, ji parodė, kad Sąjunga geba greitai, veiksmingai ir ryžtingai reaguoti bei pasiekti teigiamų rezultatų. Komisijos manymu, neatsižvelgiant į tai, kad kol kas reglamento taikymas buvo ribotas, vien jau vykdomo užtikrinimo priemonės egzistavimas turi teigiamą poveikį ir veikia kaip atgrasymo elementas. Tai aiškiai rodo Sąjungos gebėjimą veiksmingai ginti savo teises pagal prekybos susitarimus arba jų pažeidimo atveju. Todėl gali būti, kad priemonės nereikės dažnai taikyti siekiant įsitikinti jos poveikiu, nes vien grėsmė, kad ji gali būti taikoma, jau davė rezultatų.

Komisija toliau stebės bendrą Vykdomo užtikrinimo reglamento naudojimą ir teikiamą naudą. Ji palieka galimybę papildomai atnaujinti esamas prekybos politikos priemones arba atvejus, dėl kurių jos galėtų būti taikomos.